

TÁTO KNIHA PREKONALA REKORD V ÚŽASNOSTI!

DIVERGENCIA

VERONICA ROTH

DIVERGENCIA

DIVERGENCIA

VERONICA ROTH

slovar

Copyright © 2011 by Veronica Roth

Published by arrangement with HarperCollins Children's Books,
a division of HarperCollins Publishers.

Translation © Elena Guričanová 2011

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2012

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat' ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-0300-1

*Venujem mame,
s ktorou som prežila podobný okamih ako Beatrice:
uvedomila som si jej silu a zrazu mi nešlo do hlavy,
prečo som ju tak dlho nepostrehla.*

PRVÁ KAPITOLA

DOMA MÁME JEDINÉ ZRKADLO, skryté za posuvným panelom v chodbičke na hornom poschodí. Podľa pravidiel mojej frakcie sa k nemu môžem priblížiť len druhý deň každého tretieho mesiaca, keď mi mama strihá vlasy.

Sedím na stoličke, mama stojí za mnou s nožnicami v ruke a strihá. Pramene vlasov padajú na zem a vytvárajú okolo mňa prstenec nevýraznej plavej farby.

Keď mama skončí, zhrnie mi vlasy dozadu a siahne ich do uzla. Tvári sa pokojne a neochvejne sa sústreďí na prácu. Umenie sebazaprenia ovláda dokonale. Ja to o sebe povedať nemôžem.

Využijem chvíľku nepozornosti a nenápadne mrknem na vlastný odraz. Nie z márnivosti, ale zo zvedavosti. Za tri mesiace sa s človekom môže stať všeličo. V zrkadle sa odráža úzka tvár, veľké okrúhle oči a dlhý tenký nos. Stále vyzerám ako malé dievčatko, hoci som niekedy v priebehu posledných mesiacov dovŕšila šesťnásť rokov. Ostatné frakcie oslavujú narodeniny, ale my nie. Načo by sme strácali čas takým sebeckým pôžitkom?

„Hotovo,“ povie mama, keď mi upevní uzol. Naše pohľady sa stretnú v zrkadle. Nestihla som odvrátiť zrak, ale nena-

pomenie ma, len sa usmieva na náš spoločný odraz. Trochu sa zamračím. Prečo ma nevyhreší, že na seba zbytočne zízam?

„Dnes to príde,“ podotkne.

„Áno.“

„Si nervózna?“

Chvíľu pozerám do vlastných očí. Dnes podstúpim test predpokladov a na základe neho zistím, do ktorej z piatich frakcií sa hodím. A zajtra, na rozhodovacej ceremónii, si jednu zvolím a rozhodnem o zvyšku svojho života. Vyberiem si, či zostanem so svojou rodinou, alebo ju navždy opustím.

„Nie,“ poviem. „Test nemusí ovplyvniť moje rozhodnutie.“

„Správne,“ usmeje sa. „Poďme sa naraňajkovať.“

„Ďakujem. Za ostrihanie vlasov.“

Pobozká ma na líce a zrkadlo zakryje posuvným panelom. V inom svete by ju asi považovali za krásavicu. Pod sivými šatami skrýva štíhle telo. Má vysoké líčne kosti a dlhé mihalnice, a keď si na noc rozpustí vlasy, padajú jej na plecia v bohatých vlnách. Lenže Sebazaprenie jej káže, aby svoju krásu zakrývala.

Spolu prejdeme do kuchyne. V takéto rána, keď brat pripravuje raňajky, otec číta noviny a roztržito ma hladí po vlasoch a mama si pohmkáva pri upratovaní stola, ma najväčšmi mrzí, že od nich chcem odísť.

+++

Autobus smrdí výfukovým plynom. Zakaždým, keď prejde cez výmoľ na ceste, ma trhne z jednej strany na druhú, hoci celou silou zvieram sedadlo, aby som sa udržala na mieste.

Môj starší brat stojí v uličke a drží sa tyče nad hlavou, aby nespadol. Nepodobáme sa na seba. Caleb zdedil otcove tmavé vlasy a zahnutý nos a mamine zelené oči a jamky na lícach. Keď bol mladší, tá kombinácia črt vyzerala zvláštna, ale teraz mu pristane. Keby nepochádzal zo Sebazaprenia, spolužiačky by na ňom určite mohli oči nechať.

Po mame zdedil aj nekonečnú obetavosť. Bez váhania prepustil svoje sedadlo nevrleému chlapíkovi z Otvorenosti, ktorý mal na sebe tradičnú uniformu svojej frakcie: čierny oblek s bielou kravatou. Členovia Otvorenosti si nadovšetko cenia úprimnosť a pravdu vidia čierno-bielo. Podľa toho sa aj obliekajú.

Keď sa priblížujeme k centru mesta, medzery medzi budovami sa zužujú a cesty vyhladzujú. Z hmly sa vynára mrakodrap, kedysi známy ako Sears Tower, dnes ho voláme Centrála. Týči sa ako čierny stĺp na horizonte. Autobus prejde popod nadjazd s koľajnicami. Nikdy som necestovala vlakom, hoci premávajú bez prestania a koľaje vedú všade. Vozia sa nimi len Neohrození.

Pred piatimi rokmi dobrovoľníci zo Sebazaprenia opravili niektoré cesty. Začali v strede mesta a pokračovali smerom k okraju, až kým sa im neminul materiál. Cesty v blízkosti nášho domu sú stále hrboľaté a popraskané a nedá sa po nich bezpečne jazdiť. Nevadí, aj tak nemáme auto.

Caleb sa tvári pokojne aj v rozheganom autobuse. Pevnejšie schmatne tyč, aby udržal rovnováhu, a sivý rukáv sa mu zošuchne dolu. Očami kmitá na všetky strany a ja viem, že pozoruje ľudí okolo. Snaží sa vidieť iba ich a zabudnúť pritom na seba. Otvorení pokladajú za najdôležitejšiu hodnotu pravdovravnosť, ale my zo Sebazaprenia uprednostňujeme obetavosť.

Keď autobus zastane pred školou, vstanem a snažím sa pretlačiť okolo muža z Otvorenosti. Potknem sa o jeho topánky a zachytím sa Calebovej ruky. Zavadzajú mi pridlhé nohavice a ladná chôdza mi nikdy veľmi nešla.

V meste fungujú tri školy: Nižší stupeň, Stredný stupeň a Najvyšší stupeň. Budova Najvyššieho stupňa je najstaršia. Postavili ju zo skla a z ocele, rovnako ako všetky okolo nej. Pred ňou stojí vysoká kovová socha, na ktorú sa po vyučovaní škriabu decká z Neohrozenosti a navzájom sa povzbudzujú, aby vylietli čoraz vyššie. Minulý rok jedno dievča spadlo a zlomilo si nohu. Sestričku som bežala zavolať ja.

„Dnes je test predpokladov,“ pripomeniem. Caleb je starší len o necelý rok, takže chodíme do toho istého ročníka.

Prikývne, práve keď prechádzame cez vchodové dvere. V momente, keď vojdeme, sa mi napnú všetky svaly v tele. V škole vládne vzrušenie, všetci šestnásťroční si zjavne chcú naplno vychutnať posledný deň. Po rozhodovacej ceremónii sa už do školských chodieb pravdepodobne nevrátíme. Ďalšie vzdelávanie nám zabezpečia frakcie, ktoré si vyberieme.

Dnes nám vyučovacie hodiny skrátili na polovicu, aby sme ich všetky stihli pred testom predpokladov, ktorý nás čaká po obede. Už teraz mi rýchlejšie bije srdce.

„Ty sa veľmi nebojíš, čo ti na teste povedia, mám pravdu?“ pýtam sa Caleba.

Zastaneme na križovatke chodieb, odkiaľ on pôjde jedným smerom na pokročilú matematiku a ja druhým na dejepis frakcií.

Zdvihne na mňa obočie. „A ty?“

Mohla by som sa priznať, že ma už celé týždne trápi, ktorú frakciu mi test vyberie – Sebazaprenie, Otvorenosť, Informovanosť, Harmóniu alebo Neohrozenosť?

Radšej sa usmejem a poviem, že ani nie.

Opäťuje mi úsmev. „No... tak ti želim pekný deň.“

Kráčam na dejepis frakcií a hryziem si spodnú peru. Vôbec mi neodpovedal na otázku.

Chodby sú tesné, hoci svetlo prenikajúce cez okná vytvára ilúziu priestoru. Škola patrí k málo miestam, kde sa mládež v našom veku môže stretávať s členmi iných frakcií. Dnes dávom pulzuje nová energia, horúčka posledného dňa.

Dievča s dlhými kučeravými vlasmi mi zakričí „Čau!“ rovno pri uchu a zamáva na vzdialenú kamarátku. Rukávom bundy ma udrie do líca. Potom do mňa strčí chalan z Informovanosti v modrom svetri. Stratím rovnováhu a tvrdo dopadnem na zem.

„Z cesty, drevo,“ vyštekne a ponáhľa sa ďalej.

Do tváre sa mi nahrnie horúčava. Vstanem a oprášim sa. Pár spolužiakov zastalo, keď som spadla, ale nikto mi neponúkol pomoc. Očami ma sledujú až po koniec chodby. Takéto veci sa ľuďom z mojej frakcie stávajú už celé mesiace. Informovaní šíria o členoch Sebazaprenia nepriateľské reči, ktoré už zasiahli aj do vzťahov v škole. Sivé šaty, jednoduchý účes a nenápadné správanie typické pre moju frakciu by mi mali pomôcť zabudnúť na seba a uľahčiť aj ostatným, aby si ma nevšímali. Lenže teraz zo mňa robia terč.

Zastanem pri okne v krídle E a čakám na príchod deciek z Neohrozenosti. Robievam to každé ráno. Presne o 7.25 dokazujú svoju odvahu vyskakovaním z idúceho vlaku.

Môj otec ich prezýva „pekelníci“. Všetci majú čierne oblečenie, pírsky a tetovania. Ich prvoradou úlohou je strážiť plot okolo mesta. Netuším však, pred čím.

Mala by som zneistiť. Mala by som uvažovať, čo má kovový krúžok v nose spoločné s odvahou, vlastnosťou, ktorú

si najväčšmi cenia. Namiesto toho od nich nevládzem odtrhnúť oči.

Zapíska vlak. Ten zvuk mi zavibruje až v hrudi. Reflektor lokomotívy bliká, vlak sa rúti okolo školy a škrípe na železných koľajniciach. Z posledných vagónov idúceho vlaku sa vyvalí masa mladých mužov a žien v tmavom oblečení, niektorí padnú a kotúľajú sa po zemi, iní sa pár krokov potáčajú, aby vzápätí opäť našli rovnováhu. Jeden chalan so smiechom chytí nejaké dievča okolo pliec.

Pozorovanie Neohrozených je hlúpy zlovyk. Odvrátim sa od okna a pretlačím sa davom na hodinu dejepisu.

DRUHÁ KAPITOLA

TESTY SA ZAČÍNAJÚ po obede. Sedíme pri dlhých stoloch v jedálni. Ľudia, ktorí majú celú tú procedúru na starosti, zakaždým vyvolávajú desať mien, presne toľko je testovacích miestností. Sedím vedľa Caleba, oproti je naša suseda Susan.

Susanin otec cestuje za prácou po celom meste, takže má auto a každý deň ju vozí do školy a domov. Odvoz ponúkol aj nám, ale Caleb povedal, že radšej odchádzame neskôr a nechceme mu robiť starosti.

Jasné, prijať od niekoho láskavosť by nám v živote nenapadlo.

Testy väčšinou vykonávajú dobrovoľníci zo Sebazaprenia, len vo dvoch miestnostiach sú zástupcovia Informovanosti a Neohrozenosti. Podľa pravidiel totiž nikoho nemôže testovať príslušník rovnakej frakcie. Pravidlá navyše tvrdia, že sa nesmieme nijako pripravovať, vôbec teda netuším, čo ma čaká.

Pohľadom zabľúdim od Susan k stolom na opačnom konci miestnosti. Decká z Neohrozenosti sa rehocú, vykrikujú a hrajú karty. Pri ďalšom zhľuku stolov budúci členovia Informovanosti debatujú ponad otvorené knihy a noviny, neustále sa ženú za vedomosťami.

Hlúčik dievčat z Harmónie, oblečených v červených a žltých šatách, sedí v kruhu na dlážke. Hrajú nejakú hru, pri ktorej tleskajú a vyspevujú rýmovačku. Každú chvíľu zaznie salva smiechu, keď niektorá vypadne a musí si sadnúť do stredu. Pri stole neďaleko nich chalani z Otvorenosti naširoko gestikulujú. Vyzerá to, že sa hádajú, ale asi nejde o nič vážne, lebo niektorí sa stále usmievajú.

Pri stole Sebazaprenia ticho sedíme a čakáme. Zvyky jednotlivých frakcií diktujú aj správanie vo voľnom čase, bez ohľadu na to, čo sa páči jednotlivým členom. Pochybujem, že by sa všetkým Informovaným chcelo v jednom kuse študovať, alebo všetkým z Otvorenosti viesť oduševnené debaty, ale všetci sú voči tradíciám rovnako bezmocní ako ja.

V ďalšom kole zavolajú Caleba. Sebavedomo zamieri k východu. Nemusím mu zaželať veľa šťastia ani ho uistiť, že nemá dôvod na obavy. Vie, kam patrí, podľa mňa to vedel odjakživa. V mojej najstaršej spoločnej spomienke máme štyri roky. Vyhrešil ma, že som na ihrisku nedala svoje švihadlo dievčatku, ktoré sa nemalo s čím hrať. Už mi nerobí prednášky často, ale ten vyčítavý pohľad mi navždy utkvел v pamäti.

Snažila som sa vysvetliť mu, že nemám rovnaké podvedomé reakcie ako on – v autobuse mi ani nenapadlo, že by som mala toho chlapíka z Otvorenosti pustiť na svoje miesto –, ale akoby mi nerozumel. „Rob, čo musíš,“ povie mi zakaždým. Jemu sa to vždy darilo. Mne by to malo ísť rovnako ľahko.

Skrúti sa mi žalúdok. Zavriem oči a otvorím ich až po desiatich minútach, keď si Caleb sadne späť na miesto.

Je bledý ako stena. Prejde si dlaňami po stehnách, aby si ich utrel od potu, rovnako ako to robievam ja, a keď ich zdvihne, trasú sa mu prsty. Otvorím ústa, že sa ho niečo opýtam, ale

nedostanem zo seba ani slovo. Nesmiem sa ho opýtať na výsledok a on mi ho nesmie prezradiť.

Dobrovoľník zo Sebazaprenia vyvoláva ďalšie mená. Dve z Neohrozenosti, dve z Informovanosti, dve z Harmónie, dve z Otvorenosti a potom: „Zo Sebazaprenia: Susan Blacková a Beatrice Priorová.“

Vstanem, lebo musím, ale najradšej by som zostala na stoličke až do skonania sveta. Mám pocit, že sa mi v hrudi nadúva bublina, ktorá ma už-už roztrhne zvnútra. Nasledujem Susan k východu. Decká, okolo ktorých prechádzame, nás pravdepodobne nevedia rozlíšiť. Nosíme rovnaké oblečenie a rovnaký účes z blond vlasov. Jediný rozdiel je v tom, že Susan asi nebojuje s nutkaním na vracanie, a pokiaľ dobre vidím, nemusí si krčvito zvierať lem košeľe, aby upokojila roztrasené ruky.

Za jedálňou nás čaká desať miestností. Používajú sa iba na testy, ešte som v žiadnej nebola. Na rozdiel od ostatných miestností v škole nie sú oddelené sklom, ale zrkadlami. Pozorujem samu seba, ako kráčam k jednej z nich, bledá a vystrašená. Susan sa na mňa nervózne usmeje a zamieri do dverí číslo 5. Vojdem do šestky, kde ma čaká žena z Neohrozenosti.

Vyzerá menej drsne než mladí Neohrození, ktorých poznám. Má drobné, tmavé, mierne zošikmené oči a na sebe rifle a čierne sako ako z mužského obleku. Až keď sa otočí, aby zavrela dvere, všimnem si jej tetovanie vzadu na krku, čierno-bieleho sokola s červeným okom. Keby mi srdce nevyskочilo až do krku, spýtala by som sa jej, čo symbolizuje. Určite niečo zaujímavé.

Aj vnútorné steny miestnosti sú obložené zrkadlami. Vidím svoj odraz zo všetkých uhlov: sivú látku, pod ktorou sa mi stráca chrbát, dlhý krk, ruky s kostnatými hánkami, červené,

lebo sa mi do nich nahrnula krv. Zo stropu žiari biele svetlo. V strede miestnosti stojí kreslo so sklápacím operadlom, podobné ako u zubára, a vedľa neho akýsi prístroj. Vyzerá to ako miesto, kde sa dejú príšerné veci.

„Neboj sa,“ ubezpečuje ma žena. „Nebolí to.“

Má rovné čierne vlasy, ale v ostrom svetle vidím, že ich pretkávajú šedivé pramienky.

„Sadni si a urob si pohodlie,“ povie. „Volám sa Tori.“

Nemotorne si sadnem na kreslo a klesnem dozadu, hlavu si položím na opierku. Od silného svetla ma bolia oči. Tori sa zaoberá prístrojom napravo odo mňa. Snažím sa sústrediť na ňu, nie na drôty v jej rukách.

„Prečo ten sokol?“ vyhrknem, keď mi priloží elektródu na čelo.

„V živote som nestretla zvedavca zo Sebazaprenia,“ povie so zdvihnutým obočím.

Strasiem sa a na rukách mi vyskočí husia koža. Moju zvedavosť možno hodnotiť ako chybu, zradu hodnôt Sebazaprenia.

S tichým zahmkaním mi pripevní na čelo ďalšiu elektródu a vysvetlí: „V niektorých starovekých kultúrach sokol symbolizoval slnko. V čase, keď som si to tetovanie dávala robiť, som verila, že so slnkom nakresleným na tele sa nebudem báť tmy.“

Snažím sa odolať ďalšej otázke, ale nemôžem si pomôcť. „Bojíte sa tmy?“

„Bála som sa tmy,“ opraví ma.

Ďalšiu elektródu pritlačí na vlastné čelo a pripojí k nej drôt. Pokrčí plecami. „Teraz mi pripomína strach, ktorý som prekonala.“

Stojí za mnou. Operadlá na ruky zvieram tak tuho, až mi hánky zbelejú. Tori si pritiahne kľbko drôtov a pripája ich

k sebe, ku mne a k stroju za sebou. Potom mi podá ampulku s priesačnou tekutinou.

„Vypi to,“ prikáže mi.

„Čo to je?“ V hrdle mi navrie hrča. Sťažka preglgnem.

„Čo sa stane?“

„To ti nemôžem prezradiť. Dôveruj mi.“

Vydýchnem z pľúc všetok vzduch a vylejem si obsah ampulky do úst. Oči sa mi automaticky zavrú.

+++

Otvorím ich po malej chvíľke, ale nachádzam sa úplne inde. Opäť stojím v školskej jedálni, lenže dlhé stoly sú prázdne a cez sklené steny vidím, že vonku sneží. Na stole predou mnou ležia dva košíky. V jednom je hruda syra, v druhom nôž dlhý ako moje predlaktie.

Spoza mňa sa ozve ženský hlas: „Vyber si.“

„Prečo?“ pýtam sa.

„Vyber si,“ zopakuje.

Obzriem sa ponad plece, ale nikto tam nestojí. Otočím sa späť ku košíkom. „Načo mi to bude?“

„Vyber si!“ skríkne.

Keď vykrikuje, môj strach sa vyparí a nahradí ho tvrdohlasnosť. Zamračím sa a prekrížim si ruky na hrudi.

„Ako chceš,“ povie hlas.

Košíky zmiznú. Počujem zaškrípanie dverí a obzriem sa, kto prichádza. Nie je to človek, ale zviera. Pár metrov odo mňa stojí pes so špicatým ňufákom. Krčí sa pri zemi, zakráda sa ku mne a cerí biele zubiská. Z hrdla sa mu vyderie hlboké zavrčanie. Po-chopím, načo by sa mi zišiel ten syr. Alebo nôž. No už je neskoro.

Pomyslím na útek, ale pes by ma určite dobehol. V zápase by som ho neporazila. Treští mi v hlave. Musím sa rozhodnúť. Môžem preskočiť stôl a použiť ho ako štít. Nie, na skákanie cez stôl som príliš malá, a príliš slabá na to, aby som ho prevrátila.

Pes zavrčí a takmer cítim, ako mi ten zvuk vibruje v lebke.

V učebnici biológie som sa dočítala, že psy vedia vyňuchať strach, lebo ľudské žľazy vylučujú v strese rovnakú chemikáliu ako korisť. Pach strachu ich nahucká do útoku. Pes sa ku mne pomaličky blíži a pazúrmí škriabe dlážku.

Nemôžem utiecť. Nemôžem bojovať. Namiesto toho vdychujem jeho smradľavý dych a snažím sa neuvažovať, čo asi pred chvíľou zožral. V očiach mu nevidím žiadne bielka, len lesklú temnotu.

Čo ešte viem o psoch? Nemala by som sa im dívať do očí. Považujú to za znak agresie. Pamätám si, že kedysi som modlikala, aby mi otec kúpil psíka, ale teraz, s pohľadom upretým na zem pred labami chlpatého útočníka, si fakt neviem spomenúť prečo. Blíži sa a stále vrčí. Keď pohľad do očí znamená agresiu, ako mu naznačím ochotu podriaďiť sa?

Dýcham nahlas, ale pravidelne. Vôbec sa mi nepáči predstava, že by som si pred psom mala ľahnúť na zem, s tvárou vo výške jeho tesákov, ale lepšiu možnosť nemám. Natiahnem nohy za seba a opriem sa o lakte. Pes lezie bližšie a bližšie, až kým na tvári nepocítim jeho teplý dych. Trasú sa mi ruky.

Zabreše mi do ucha a ja zatnem zuby, aby som neskríkla.

O líce sa mi obtrie čosi drsné a vlhké. Pes prestal vrčať, a keď zdvihnem hlavu, zbadám, že dychčí. Oblizol mi tvár. Zamračím sa a sadnem si na päty. Pes mi vyloží laby na kole-

ná a oblizne mi bradu. Znechutene sa odtiahnem, utriem si z pokožky sliny a zasmejem sa.

„Takže nie si až taká strašná obluda, čo?“

Pomaly vstanem, aby som ho nevyľakala, ale pes mi už vôbec nepripomína zviera, ktorému som čelila pred niekoľkými sekundami. Vystriem ruku, opatrne, aby som ju v prípade potreby mohla rýchlo odtiahnuť. Pes mi obtrie hlavu o dlaň. Zrazu sa poteším, že som si nevybrala nôž.

Žmurknem, a keď otvorím oči, na opačnej strane miestnosti stojí dievčatko v bielych šatách. Natiahne obe ruky a zapíšťi: „Havko!“

Rozbehne sa k psovi vedľa mňa. Otvorím ústa, aby som ju varovala, ale neskoro. Pes sa otočí. Namiesto vrčania zabreše a cvakne zubami, svaly sa mu napnú ako drôtené uzly. Už-už sa na ňu vrhne. Bez rozmýšľania skočím, celou váhou sa hodím na psa a rukami mu oblapím hrubý krk.

Hlavou narazím do zeme. Pes zmizol a dievčatko tiež. Ocítla som sa sama, v prázdnej testovacej miestnosti. Pomaly sa otáčam okolo vlastnej osi, ale nevidím sa v žiadnom zrkadle. Otvorím dvere a vykročím von, lenže nie na chodbu, ale do autobusu. Všetky sedadlá sú obsadené.

Stojím v uličke a držím sa tyče. Neďaleko sedí muž s novinami. Tvár má skrytú za nimi, ale vidím mu ruky. Pokrývajú ich jazvy ako po popáleninách. Noviny stíska tak pevne, ako keby ich chcel pokrčiť.

„Poznáš toho chlapa?“ spýta sa ma. Poglepe fotku na prednej strane novín, pod titulkom *Brutálneho vraha konečne chytili!* Zízam na slovo vrah. Už dlho som ho nikde nevidela, ale už samotné písmená mi naháňajú hrôzu.